

JulkICT-osasto
Olli-Pekka Rissanen

Tehostetulla ohjauksella vauhtia julkisten palveluiden uudistamiseen ja digitalisointiin

1. Digitalisaatio

Digitalisaatio tarkoittaa toiminnan kehittämistä käyttäen hyväksi teknologian luomia mahdollisuuksia. Samanaikaisesti pyritään parantamaan asiakkaiden kokemaa palvelua ja alentamaan hallinnon kustannuksia. Nämä tavoitteet eivät ole ristiriidassa. Useissa onnistuneissa hallinnon hankkeissa on pystytty saavuttamaan molemmat tavoitteet. Digitalisaatio-termin teknisestä luonteesta huolimatta kyse on ensisijaisesti hallinnon kehittämisestä. Teknologia on mahdollistaja ja sen asettamat rajoitukset ovat nopeasti poistuvia.

Hallinnon digitalisaation muutosvoimia, strategisia painopisteitä ja kyvykkyyksiä on kuvattu seuraavassa:

Vaikka tässäkin muistiossa keskitytään paljolti kuvaamaan haasteita, on samaan aikaan muistettava, että erilainen hallinnonrajat ylittävä yhteistyö ja asiakaslähtöinen suunnittelu ovat edenneet viime vuosina suotuisasti. Kaikissa kansainvälisissä vertailuissa Suomi pärjää hyvin, mutta meillä on kaikki edellytykset olla vielä parempia. Suomen hallinto on kaiken kaikkiaan edistyskennällinen ja uudistushaluisen verrattuna useisiin muihin maihin.

2. Mitä ongelmaa olemme ratkaisemassa?

Julkisten palveluiden ja prosessien digitalisaatio on pääministeri Sipilän hallitusohjelman painopistealueet läpileikkaava prioriteetti. Digitalisaation vauhdittamiseksi hallitus linjasi 26.9.2016 strategiatunnossaan, että resurssiohjauksen lisäksi tulee käyttää myös muita ohjauskeinoja ja muodostaa

vauhdittamistoimenpiteistä kokonaisuus, jonka hallitus voi vahvistaa huhtikuun 2017 puoliväliriihessä. Normien purku tukee digitalisaatiota.

Valmistelussa näiden tavoitteiden saavuttamisen keskeisiksi keinoiksi nähtiin asiakaskeskeisyyden lisääminen ja investointiajattelun vahvistaminen valtionhallinnossa. Hallinto toimii tehokkaasti, kun kyse on yksittäisen viraston palveluista. Hallinnon sisällä poikkihallinnollisia prosesseja on melko vähän. Sen sijaan asiakkaan näkökulmasta hallinto ei muodosta tehokasta palvelukokonaisuutta eikä kukaan ota hänen tilannettaan, elämäntapahtumia kokonaisuuksina ratkaistavaksi. Asiakkaan näkökulmasta kyse on poikkihallinnollisesta palvelusta. Tätä on useissa hallituksen käynnistämässä digihankkeissa lähdetty rakentamaan, mutta vallitsevaa käytäntöä siitä ei ole muodostunut.

Hallitus hyväksyi strategiaistunnossaan 27.3.2017 elämäntilanteisiin pohjautuvan kansliapäällikkö veitoisen toimintamallin, jossa hahmotetaan asiakkaiden kokonaistarve. Kyseessä on kaksivuotinen kokeilu. Työn kohteeksi on valittu viisi aluetta. Sen tuottamia tavoitteita ja visioita voidaan toimeenpanna tässä esitetyn ohjausmallin avulla. Toimeenpano tulee kestävämpään todennäköisesti pidempään kuin käynnistetty kokeilu.

Valtionhallinnossa ei ole erillisiä investointimomentteja harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. Investointien käsittely kirjanpidossa on epäyhtenäistä. Poistoja ei juurikaan tehdä.

Virastojen toimintamäärärahat ovat supistuneet ja useilta virastoilta ovat siirtomäärärahojen puskurit tyhjentyneet. Suurempia hankkeita rahoitetaan tyypillisesti keskitetyillä määrärahoilla. Näitä ovat olleet esimerkiksi niin sanottu tuottavuusmääräraha ja hallituksen digitalisaation kärkihankeraha. Erilaisesta tavoiteasetannasta johtuen niissä on ollut erilaiset menettelyt. Kummastakin on saatu sekä hyviä että huonoja kokemuksia.

Kärkihankerahoituksella on voitu käynnistää useita hallinnon rajat rikkovia hankkeita. Niissä on myös yksityisen sektorin osallistuminen poikkeuksellisen vahvaa. Niiden tuottavuushyödyt on arvioitu, mutta useissa hankkeissa ne hajaantuvat niin usealle toimijalle, että niiden kohdennettu ulosmittaaminen on miltei mahdotonta. Tuottavuusrahassa on taas lähtökohtana ollut ulosmitattavat hyödyt, jotka on varmistettu yhteistyöpöytäkirjoilla. Ehdotettavassa toimintamallissa yhdistettäisiin näiden kahden toimintatavan hyvät puolet.

3. Suhde muihin uudistuksiin ja reformeihin

Ehdotettu toimintamalli tukee hallituksen reformeja. Keskushallinnon uudistuksella pyritään varmistamaan valtioneuvoston valtionhallinnon tuloksellinen toiminta. Keskushallinnon uudistamisessa on kyse ennen kaikkea poikkihallinnollisesta toiminnallisesta uudistuksesta. Hallitusohjelman mukaisesti esillä on sähköinen asiointi ja asiakaskeskeinen lähestymistapa. Uudistuksella haetaan uudistumiskykyistä Suomea ja muutoksen aikaansaantikykyä. Keskushallinnon uudistus kokoaa yhteen erityisesti sote- ja maakuntauudistuksessa sekä digitalisaation ja johtamisen kärkihankkeissa tehtyä toimintatapojen uudistus- ja kehittämistyötä yleisiksi toimintatapamuutoksiksi. Esitettävä digitalisaation tehostettu ohjausmalli muodostaa yhden kokonaisuuden keskushallinnon uudistamiselle.

Kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsimiseen tähtäävä reformin (JTS-miljardi) yksi osa alue on digitalisaation mahdollistamat hyödyt. Digitalisaation tuomien hyötyjen ulosmittamisessa on ollut ongelmia. Hankkeissa arvioidut hyödyt ovat merkittävästi suuremmat kuin toteutuneet. Esitettävä digitalisaation tehostettu ohjausmalli antaa uusia keinoja hyötyjen ulosmittamiseen, vaikka ne jakautuisivat monen toimijan kesken. Tämä tulee olemaan JTS-miljardin jatkovalmistelussa huomioon otettavista asioista.

Käynnissä olevat uudistukset tuovat oman haasteensa kehittämisinvestointien käytännön toimeenpanossa. Muutokset kuten sote- ja maakuntauudistukset vievät väistämättä resursseja muulta kehittämiseltä. Toisaalta uudistukset ovat välttämättömiä, jotta toimintatapoja voidaan uudistaa perusteellisesti.

Digitalisaation tehostetun ohjausmallin mukaisia toimintamalleja voidaan hyödyntää myös muihin uudistuksiin liittyvien investointien hallinnassa.

4. Ehdotetut toimenpiteet

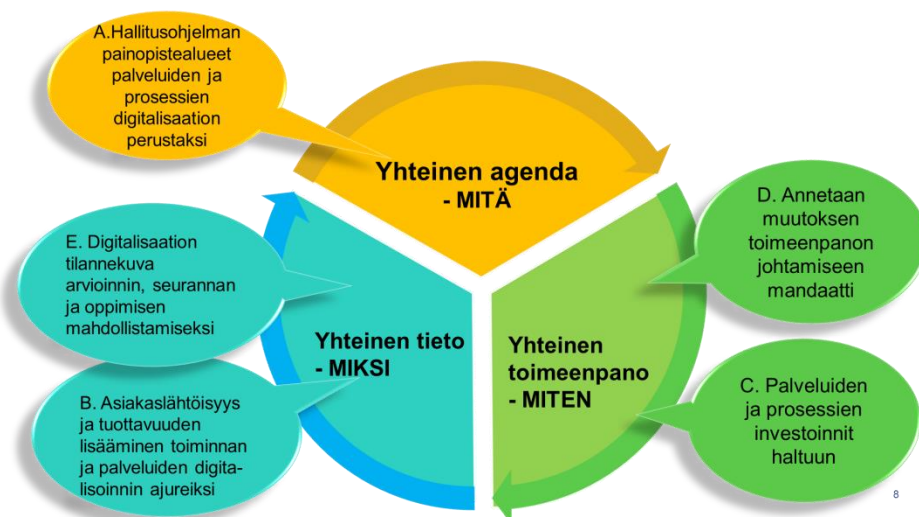
Toimenpiteet koostuvat seuraavista kokonaisuuksista:

- A. Hallitusohjelman painopistealueet palveluiden ja prosessien digitalisaation perustaksi
- B. Asiakaslähtöisyys ja tuottavuuden lisääminen toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin ajureiksi
- C. Palveluiden ja prosessien investoinnit haltuun
- D. Annetaan muutoksen toimeenpanon johtamiseen mandaatti
- E. Digitalisaation tilannekuva arvioinnin, seurannan ja oppimisen mahdollistamiseksi
- F. Käytännön menettelyt

Kunkin kokonaisuuden alle on koottu joukko ehdotuksia, joiden tavoitteena on parantaa ohjausta ja toimeenpanoa. Tavoitteena on luoda parempia edellytyksiä investointien käsittelyyn hallitusohjelman ja muiden yhteisten tavoitteiden näkökulmasta. Pääosin ehdotukset ovat parannuksia nykyisiin toimintatapoihin ja ohjauskäytäntöihin. Ehdotuksessa esitetään arvioitavaksi mahdollisuudet koota kehittämisen määrärahoja uudelle toimintamäärärahamomentille. Uutena toimijana ehdotetaan perustettavaksi neuvoo-antava investointijohtoryhmä.

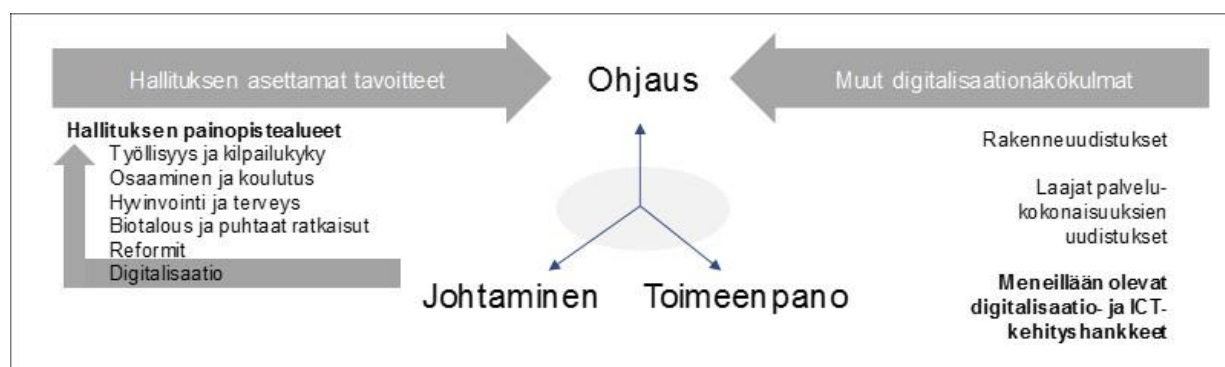

Samalla jaotellulla voidaan tässä olevat ehdotukset liittää malliin seuraavasti:

Lähtökohtana on hallitusohjelman toimeenpanon tiivistäminen. Tulevien hallitusten ohjelmissa painopisteet tulevat olemaan erilaiset, mutta tavoitteena on, että näiden ehdotusten periaatteet ja muodostuvat käytännöt olisivat myös niiden toimeenpanossa käyttökelpoisia.

Hallitusohjelman toimeenpanon rinnalla valtionhallinnolla on muita jatkuvia investointitarpeita esimerkiksi vanhentuvien järjestelmien uusiminen tai EU-velvoitteiden toimeenpano. Nämä tulee ottaa huomioon valittaessa rahoitettavia hankkeita. Niiden myös tulee olla saman ohjauksen, johtamisen ja toimeenpanon piirissä.

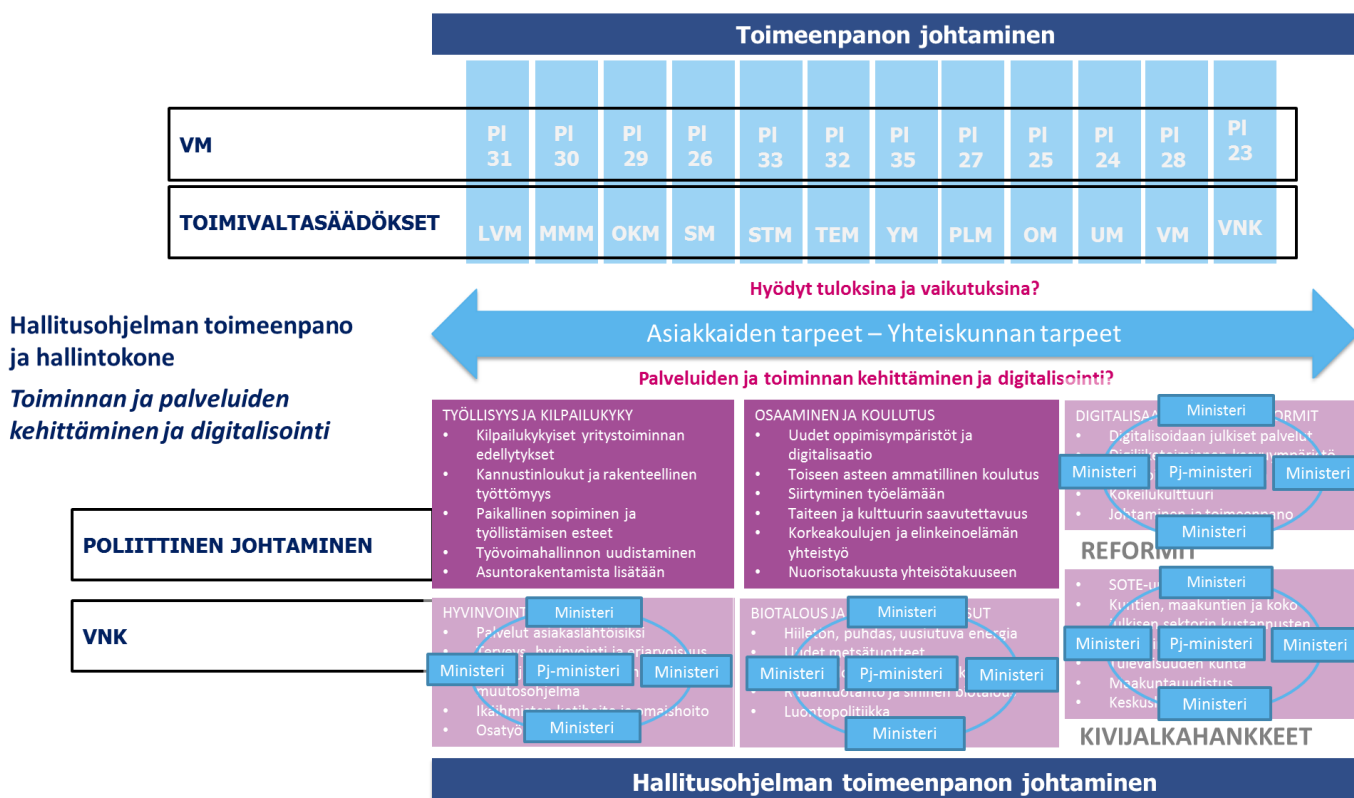
5. Perustelut toimenpide-ehdotuksille

A. Hallitusohjelman painopistealueet palveluiden ja prosessien digitalisaation perustaksi

1. Kukin ministeriryhmä vastaa painopistealueensa digitalisointitoimenpiteiden johtamisesta ja toimeenpanosta.
2. Hallitus päättää painopistealueiden digitalisointiin kohdistettavasta rahoituksesta osana julkisen talouden suunnitelmaa ja talousarviota.
3. Hallituksen digitalisointitoimenpiteitä koordinoidaan hallituksen strategiaistunnoissa.
4. Kukin ministeriö huolehtii, että hallitusohjelman painopisteiden mukaiset tavoitteet ovat virastojen tulossopimuksissa hallituskauden kestävinä tavoitteina.
5. Ministeriryhmät raportoivat talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle digitalisointitoimenpiteiden etenemisestä.

Hallitusohjelman poikkihallinnollisen luonteen ja ministeriöiden kautta tapahtuvan toimeenpanon ristiriita voidaan kärjistää kuvata vahvasti sektoroidun, mutta hyvin toimivan valtioneuvoston ja poliittisen koalition kohtaami-

seksi. Ministeriöt yhdessä virastojen kanssa muodostavat hallintokoneen, joka tuottaa kilpailukykyisen yhteiskunnan tarvitsemat hallintopalvelut.

Hallitusohjelman toimeenpano on hallituksen tasolla rakennettu poikkihallinnollisten tavoitteiden varaan ja niitä kutakin ohjaa ministeriryhmä. Toimeenpanosta vastaavat ministeriöt, joita ohjaavat lainsäädäntö ja budjettimääräykset. Ministeriöiden resurssit ovat rajalliset huolehtia samanaikaisesti hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpanosta ja yleisistä toimialueelle kuuluvista velvoitteistaan. Halu poikkihallinnolliseen yhteistyöhön voi kilpistyä käytännön haasteiden edessä.

Ehdotuksilla on tarkoitus luoda valtionhallintoon lisää toimeenpanokykyä ja -edellytyksiä. Se tarkoittaa muutoksia nykyisiin menettelyihin, mutta nykyiset ohjaustyökalut ovat siihen käyttökelpoisia. Raportoinnin työkalut vaativat edelleen kehittämistä.

B. Asiakaslähtöisyys ja tuottavuuden lisääminen toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin ajureiksi

- Hankkeiden valintaa tukemaan kehitetään kriteerit, jotka ottavat huomioon asiakasnäkökulman, hallinnon toiminnan ja ICT:n kehittämisenäkökulman ja talouden näkökulman (kustannustehokkuus, tuottavuus, investoinnin takaisinmaksu, elinkaarikustannukset) sekä hallitusohjelman painopisteet.
- Hallinnonaloilla johtamisen tuloksellisuus sidotaan tavoiteltaviin asiakas- ja tuottavuusvaikutuksiin.
- Hankkeille asetetaan asiakaspolkujen mukaan tavoitteet (Customer Journey), jotka perustuvat parannettavaksi valittujen elämäntapahtumien asiakasvaikutuksille..
- Asiakas otetaan mukaan suunnitteluun heti alusta.
- Uudistetaan suunnittelu- ja seurantajärjestelmiä asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi
- Luodaan asiakkuusrekistereitä tai täydennetään nykyisiä rekistereitä tukemaan asiakkuuden hallintaa sekä lisäämään ennakoitua ja automaatiota. Luodaan niihin riittävät tiedonsaantioikeudet.

Julkisen hallinnon ohjaus on toimivaltasäädöksiä, organisaatorakenteiden ja ohjausvälineiden (esim. talousarvio, tulohajaus, normiohjaus ja johtamissopimukset) muodostama kokonaisuus, joka toimii hallinnonaloittain määriteltyjen vastuu- ja valtasuhteiden mukaisesti. Pohjan tälle luo perustuslain mu-

kainen ministerivastuu. Digitalisaation hyödyntäminen edellyttää asiakkaiden tilanne- ja tarvelähtöistä palveluiden ja prosessien kehittämistä yli hallinnonrajojen.

Digitalisaation toimeenpanon ja vauhdittamisen merkittävin haaste liittyy horisontaalisen asiakaslähtöisyyden (asiakastarpeet) ja vertikaalisen organisaatiolähtöisyyden (toimivaltuudet) väliseen jännitteeseen. Tämä jännite hidastaa merkittävästi julkisten palveluiden ja prosessien kehittämistä ja uudistamista digitalisaation keinoin. Rakenteet ja ohjausvälineet perustuvat toimivaltasäädöksiin kun taas toimeenpanolla saavutettavat hyödyt pitäisi arvioida puhtaasti asiakkaan (kansalaisen, yrityksen tai yhteisön) tarpeen näkökulmasta. Tämän johdosta digitalisaatioon kohdistettujen kehittämisinvestointien realisoituminen on liian verkkaista ja hallitusohjelman tulokset palveluiden ja prosessien uudistamisen osalta uhkaavat jäädä laihoiksi.

Ehdotetun mallin lähtökohtana on tarkastella yhtä aikaa hallinnon toimintaa vertikaalisesti ja sisällöstä (asiakaslähtöisyydestä) lähtevää horisontaalisuuden tarvetta. Tämä korostuu digitalisaation edetessä, koska viranomaisten toiminta näyttäytyy asiakkaille elämäntapahtumalähtöisinä ja tilannekohtaisina palveluina ja entistä paremmin palvelun tuottamiseen on hyödynnettävissä viranomaisten tietoa yli viranomaisrajojen.

Poikkihallinnollinen toiminnan ja palveluiden kehittäminen

Poliittis-strateginen ohjaus sekä toimeenpanon ja muutoksen johtaminen

C. Palveluiden ja prosessien investoinnit haltuun

1. Investointien valmistelulle ja päätöksenteolle luodaan yhteinen, kaikkia investointeja koskeva prosessi.
2. Julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) ja valtion talousarviossa päätetään palveluiden ja prosessien kehittämisen ja digitalisoinnin rahoituksesta. Rahoitus voidaan esittää JTS:ssä hallitusohjelman painopistealueiden mukaan eriteltynä. Rahoitus voi sisältää investointeja, toimintamäärärahoja sekä siirtomenoja.
3. Osana investointien päätöksentekoprosessin kehittämistä arvioidaan mahdollisuudet perustaa VM:n pääluokkaan uusi toimintamäärärahamomentti työnimellä ”Julkisen hallinnon kehittämisen investoinnit”, johon koottaisiin toiminnan kehittämisen määrärahoja. Myös näihin määrärahoihin sovellettaisiin edellä todettuja kriteerejä ja valmistelu- ja päätöksentekoprosessia.
4. Talousarvioesityksessä sekä hallinnonalojen tulostavoiteasiakirjoissa esitetään digitalisoinnin investoinnit ja niillä tavoitellut hyödyt edellä viitattujen kriteerien mukaan jaoteltuna.

5. Ennen investointiesityksestä päättämistä julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) tai talousarviossa, tai esityksen viemistä muuten tapahtuvaan päätöksentekoon, on investoinnista pyydettävä VM:n arvio.
6. Arviossaan VM ottaa kantaa investoinnin toteuttamiseen edellä viitattuja kriteerejä noudattaen (monipuolinen harkinta asiakasvaikutusten, toiminnan ja ICT:n kehittämisen sekä talouden näkökulmista). Tähän arviointiin on tarkoitus integroida myös ns. tuottavuuspöytäkirjamenettely.
7. VM:ssä tapahtuva arviointi tehdään Julk-ICT:n (vastuosasto), HO:n ja BO:n yhteistyönä, hyödyntäen tarpeen mukaan muiden toimijoiden asiantuntemusta.
8. Valtiovarainministeriö asettaa neuvoa-antavan digitalisaation investointijohtoryhmän sekä sille sihteeristön arvioimaan investointien asiakashyötyjä, hallitusohjelman mukaisuutta sekä muita potentiaalisia hyötyjä.

Investointien nykykäsittelyssä on ollut eroja niiden luonteesta riippuen. Esimerkiksi investointeja käsitellään tietohallintolain mukaisesti, vaikka yhä useammin on kyseessä hallinnon kehittäminen. Tietohallinto- ja hallinnon kehittäminen ehdotetaan yhdistettäväksi ja niille luodaan yhteiset resurssit. Tähän liittyvät lainmuutosten tarpeet arvioidaan ja tehdään tarvittavat muutokset.

VM:n poikkihallinnollinen ohjaus

- **VNOS 31§** Valtiovarainministeriön lausunto:

Valtiovarainministeriön lausunto on hankittava silloin, kun jonkin muun ministeriön valmisteltavana olevalla asialla on huomattava kansantaloudellinen tai valtiontaloudellinen merkitys.

- **VN:n asetus (1249/2014) asetus lausuntomenettelystä tietohallinnon Laajaa toiminnallista merkitystä omaavissa hankinnoissa:**

Tietohallintoa koskevalla hankinnalla on laajaa toiminnallista merkitystä silloin, kun hankinta yksin tai yhdessä muiden hankintojen kanssa on **olennainen osa merkittävää toiminnan tai palveluiden kehityshanketta**. Merkittävä kehityshanke on kyseessä silloin, kun hankkeen kokonaiskustannusarvio on vähintään viisi miljoonaa euroa ja:

- 1) hanke on viranomaisen tehtävien hoitamisen tai asiakkaan saaman palvelun kannalta olennainen;
- 2) hankkeessa kehitettävä tietojärjestelmä **tai palvelu** on tarkoitettu **usean eri viranomaisen** käytettäväksi.

Jos hankinta liittyy merkittävään kehityshankkeeseen, on viranomaisen lausuntopyynnön yhteydessä toimitettava **VM:n ohjeistamalla tavalla** tiedot mm. seuraavista hankkeen valmisteluun liittyvistä seikoista:

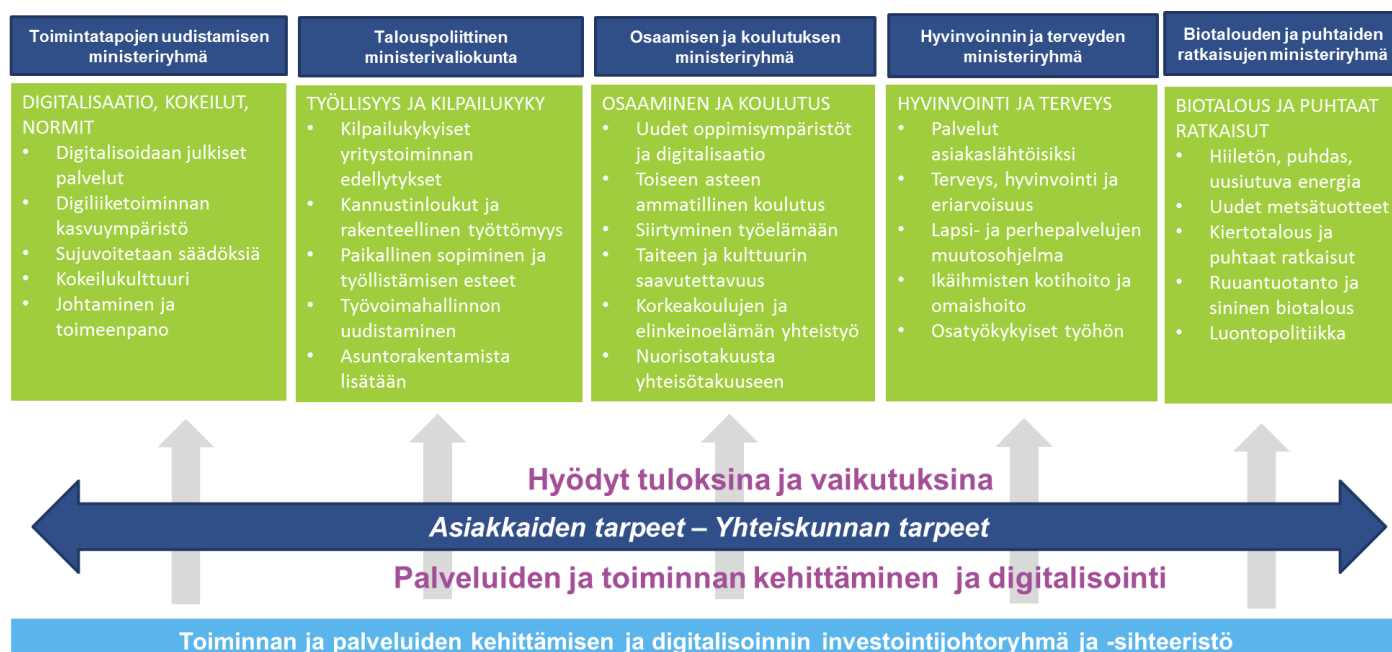
- 1) hankkeen tarkoitus;
- 2) hankkeen arvioidut kustannukset ja hyödyt;
- 3) hankkeen ja siinä syntyvien tuotosten omistajuus ja rahoitusmalli sekä hankkeen toteutuksen aikana että sen jälkeen;
- 6) alustava suunnitelma hankkeen toteuttamisesta sekä arvio toteuttamisen edellytyksistä;
- 7) hankkeen riskit.

- **Asetus valtion talousarviosta 10§:**

Valtioneuvosto ja valtiovarainministeriö voivat antaa toiminta- ja taloussuunnittelun sisältöä ja menettelyä koskevia määräyksiä.

Kyse on myös investointiajattelun vahvistamisesta. Tätä tukemaan ehdotetaan perustettavaksi investointijohtoryhmä, joka arvioi investointiesityksiä sekä tekee ehdotuksia menettelyjen kehittämiseksi. Investointijohtoryhmän toiminnan periaatteet:

- Investointijohtoryhmä toimii kaikkien hallitusohjelman painopistealueista vastaavien ministeriryhmien päätöksenteon tukena.
- Investointijohtoryhmä tekee arviointinsa pohjalta ao. ministeriryhmälle puoltavan, korjaavan tai kieltävän suosituksen investointiehdotuksista.
- Arviointi tehdään yhdessä hyväksytyä kriteeristöä vasten. Siinä korostuvat poikkihallinnolliset asiakasyödyt.
- Investointijohtoryhmän arvioinnit ja katselmoinnit ovat osa valtion JTS- ja talousarvion laadinta- ja toimeenpanoprosessia.
- Investointijohtoryhmän jäsenet kootaan valtionhallinnon johdosta ja mahdollisesti ulkopuolisia asiantuntijoita.
- VM asettaa investointijohtoryhmän.
- Investointijohtoryhmässä valmistelusta vastaa VM:öön nimettävä sihteeristö, jossa on asiantuntijat budjetti-osastolta, JulkiCT-osastolta ja henkilöstö- ja hallintopolitiikan osastolta.
- Sihteeristön valmistelutyöhön osallistuu kyseessä olevan painopistealueen sisältöasiantuntijoita hallinnosta tai sen ulkopuolelta.

<http://tutkibudjettia.vrn.fi/teemat>

D. Annetaan muutoksen toimeenpanon johtamiseen mandaatti

1. Hallituksen ministeriryhmissä rahoituspäätöksen yhteydessä **sovitaan** elämäntapahtumiin perustuvan muutoksen johtamisesta ja toimeenpanosta. Tämä sisältää tarvittaessa poikkihallinnollisen mandaatin (valtuudet ja vastuut)
2. Vastuuministeriö nimeää toimeenpanon johtamisesta vastaavan henkilön.
3. Nimetty vastuujohtaja raportoi ministeriryhmälle ja mahdollisista lisäinvestoinneista investointien johtoryhmälle.
4. Laaditaan monenvälisiä sopimuksia tai muita asiakirjoja, joissa sovitaan vastuista, hyötyjen jakautumisesta ja mahdollisista säästöistä.

Laajojen poikkihallinnollisten hankkeiden läpiviennissä on tärkeää määrittellä selkeä omistajuus ja antaa myös mandaatti johtaa hanketta. Rahojen ja resurssien omistaja on nykyisin hallinnon hankkeissa määritelty selkeästi. Tämä ei kuitenkaan tue tekemisen hajauttamista ja vastuuttamista poikkihallinnollisissa digihankkeissa. Käytännössä tarvittaisiin myös yhteisiä yli hallinnon rajojen ohjattuja resursseja hankkeiden johtamiseen ja läpivientiin. Jokaiselle kehittämistoimenpiteellä tulee olla selkeästi päätetty rahoitus sekä toimeenpanoon nimetyt osaamisresurssit.

Päätöksenteossa tulee kiinnittää erityistä huomiota myös riittävän laajan yhteistyön varmistamiseen sekä yhteistyön tukemiseen ja edellyttämiseen. Kehittämistoimenpiteen toteutuspäätökseen tulee sisältyä myös päätös kehittämistoimenpiteen toimeenpanon johtamisesta vastaavasta henkilöstä ja hänen poikkihallinnollisesta mandaatista (valtuudet ja vastuut). Nimetty vastuujohtaja raportoi kehittämistoimenpiteen toteutuksesta ministeriryhmälle. Nimetyn henkilön tehtävästä vapauttamispäätöksen tekee henkilön nimittänyt taho.

Jatkovalmistelussa yllä kuvattu tavoite tulee vaatimaan huolellista valmistelua, koska nykyisissä puitteissa vahvan mandaatin luovuttaminen toisen ministerin johtamalle hallinnonalalle ei ole välttämättä selkeää.

E. Digitalisaation tilannekuva arvioinnin, seurannan ja oppimisen mahdollistamiseksi

1. Palveluiden ja prosessien digitalisoinnin tilannekuvan pohjalta ministeriryhmät seuraavat oman painopistealueensa kehitystä ja samaa tilannekuvaa hyödynnetään tulosohjauksessa.
2. Tilannekuvasta luodaan palvelu, joka tarjoaa ajantasaisen tiedon kehittämistoimenpiteiden tilanteesta, haasteista ja vaikutuksista sekä perustuu yhteisiin mittareihin ja indikaattoreihin.
3. Palvelu pohjautuu hankesalkun ja asiakkuusrekisterien tietoihin.
4. Keskeiset tiedot esitetään valtioneuvoston hankeikkunassa.

Julkishallinto on jo monella tasolla verkottunut erityisesti oman sisäisen toimintansa edellyttämistä lähtökohdista (tietojärjestelmät, yhteistyö, prosessit, ohjaus ym.). Julkisten palveluiden ja prosessien digitalisoinnin osalta ei ole olemassa helposti saatavilla olevaa ajantasaista tilannekuvaa. Tietohallintohankkeiden tilannekuva perustuu hankesalkun tietoihin. Hallitusohjelman digitalisaation kärkihankkeiden tilannekatsaukset valmistellaan muutama kerran vuodessa Senaattorista löytyvään seurantatyökaluun. Julkinen näkymä toteutetaan Hankeikkunan kautta. Seurantatietoa tietohallinnosta kootaan vuosittain Tieto valtion tietohallinnosta –selvityksen avulla. Tämän lisäksi hallinnonaloilla voi olla omia raportointi ja seurantavälineitä.

Tilannekuva tulisi toteuttaa digitaalisena palveluna, joka olisi integroitu osaksi palveluiden ja prosessin digitalisointitoimenpiteiden ideointi-, ehdotus-, päätösarviointi-, katselmointi- ja loppuarviointiprosesseja. Tilannekuva-palvelu voisi olla alkuun julkisen hallinnon sisäisessä käytössä mahdollistamassa eri toimijoiden uusien yhteistyöaloitteiden ja -toteutusten vahvistumisen, mahdollisten päällekkäisyyksien vähentymisen sekä vertaisoppimisen. Tilannekuvapalvelu korvaisi manuaaliset seuranta- ja katselmointikäytännöt.

Palveluiden ja prosessien digitalisoinnin tilannekuvapalvelu voidaan avata myöhemmin soveltuvin osin myös ulkoisille käyttäjille (asiakkaat, kumppanit, media) Hankeikkunan kautta. Hankesalkkua ollaan uudistamassa. Lähtökohdiana tulisi olla, että vain hankkeet raportoivat sinne edistymisensä ja sen pohjalta tuotetaan muut tiedot. Raportointijärjestelmien kirjo aiheuttaa turhaa hallinnollista työtä ja laskee tiedon laatua.

F. Käytännön menettelyt

1. KIEKUn seurannan mahdollisuudet otetaan käyttöön sekä tutkitaan mahdollisuudet yhdistää hankesalkun, Kiekun ja hankeikkunan tiedot.
2. Kaikki hankkeiden raportointi tapahtuu hankesalkun kautta eikä rinnakkaisia raportointeja saa vaa-tia.

KIEKU tarjoaisi monipuoliset mahdollisuudet toiminnanohjaukseen, raportointiin ja seurantaan. Se perustuu SAP-järjestelmään, joka maailman yleisin toiminnanohjausjärjestelmä. Valtionhallinnossa sitä käytetään vain pieneltä osin toiminnanohjaukseen. Nämä ominaisuudet voisivat tuottaa keskeiset taloustiedot tilannekuvaan.